

Силабус курсу

ПРОТИДІЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність – 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Спеціалізація – 015.39 Цифрові технології
Освітньо-професійна програма:
“Професійна освіта (Цифрові технології)”
Рік навчання: III Семестр: VI
Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПП

Контактна інформація

Шишак Андріана Михайлівна
a.shyshak@wunu.edu.ua

Опис дисципліни

Курс «Протидія та профілактика булінгу в закладах освіти» спрямований на формування у здобувачів освіти професійної компетентності у сфері запобігання, виявлення та подолання булінгу в освітньому середовищі, розвиток здатності до конструктивного розв'язання конфліктів, ефективної комунікації, емпатії, активного слухання та миротворчої взаємодії. Дисципліна покликана ознайомити майбутніх педагогів із сучасними науковими, психологічними та правовими підходами до профілактики булінгу, навчити організовувати безпечне освітнє середовище, впроваджувати практики ненасильницького спілкування, діалогу та медіації у професійній діяльності. У процесі навчання здобувачі освіти опановують теоретичні засади, методичні інструменти та практичні моделі запобігання булінгу, спрямовані на формування культури поваги, толерантності, відповідальності та довіри між усіма учасниками освітнього процесу. Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про сутність, причини, форми та механізми протидії булінгу, розвиток здатності здійснювати професійну діяльність на засадах гуманізму, партнерства, емпатії, діалогу та ненасильницької комунікації

Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Поняття та сутність булінгу в освітньому середовищі	знати визначення поняття булінг; основні ознаки, види та стадії розвитку; відмінність від конфлікту й жорстокого поводження; соціально-психологічні чинники виникнення; розуміти психологічну природу булінгу та ролі учасників; усвідомлювати небезпеку булінгу для освітнього середовища; вміти аналізувати ситуації булінгу, визначати ролі учасників, розрізняти булінг і звичайний конфлікт.	Тести, питання

2	Нормативноправова база протидії булінгу в Україні	знати законодавче визначення булінгу та основні положення Закону України «Про освіту»; обов'язки педагогів і адміністрації при виявленні булінгу; види відповідальності за його вчинення; розуміти механізм взаємодії закладу освіти з поліцією, соціальними службами та батьками; усвідомлювати важливість правового захисту здобувачів освіти; вміти застосовувати норми права, діяти за алгоритмом реагування, організувати міжвідомчу співпрацю.	Тести, питання
3	Психологічні аспекти прояву булінгу	знати психологічні характеристики кривдника, жертви та спостерігачів; чинники агресивної поведінки; ознаки віктимності; розуміти механізми формування агресії та емоційної нестабільності; усвідомлювати значення емоційного інтелекту, толерантності та взаємопідтримки; вміти виявляти психологічні прояви булінгу, застосовувати методи підтримки, сприяти розвитку емпатії.	Тести, питання
4	Кібербулінг як сучасна форма насильства серед здобувачів освіти	знати поняття, форми та особливості кібербулінгу; правові норми протидії кібернасильству; розуміти ризики цифрового середовища та психологічні наслідки кібербулінгу; усвідомлювати важливість цифрової грамотності й безпечної поведінки в інтернеті; вміти розпізнавати ознаки кібербулінгу, проводити профілактичну роботу, співпрацювати з батьками та громадськими організаціями.	Тести, питання
5	Роль педагога у формуванні безпечного та підтримувального освітнього середовища	знати основи педагогічної етики, принципи ненасильницької комунікації, методи профілактики вигорання; розуміти значення толерантності, емпатії та взаємоповаги у взаємодії з дітьми; усвідомлювати відповідальність педагога за створення культури підтримки; вміти застосовувати ненасильницькі комунікативні техніки, підтримувати інклюзивність, налагоджувати партнерство з батьками та колегами.	Тести, питання
6	Організаційнопедагогічна система профілактики булінгу	знати принципи побудови системи профілактики булінгу, політику нульової толерантності, ролі педагогів і психологів; розуміти механізми планування профілактичних заходів і моніторингу безпеки; усвідомлювати необхідність системного підходу до створення безпечного середовища; вміти розробляти програми профілактики, співпрацювати з соціальними службами, оцінювати ефективність дій.	Тести, питання
7	Методи педагогічної діагностики випадків булінгу	знати інструменти діагностики агресії, соціометричні й спостережні методики; розуміти значення комплексного підходу до визначення групових ролей і рівня напруги; усвідомлювати етичні норми збору й використання даних; вміти проводити анкетування, спостереження, інтерв'ю, аналізувати результати, документувати профілактичну роботу.	Тести, питання

8	Медіація та відновні практики як засоби запобігання булінгу	знати принципи та етапи шкільної медіації, особливості відновних практик; розуміти роль педагога-медіатора у формуванні довіри; усвідомлювати значення емпатії, нейтральності й конфіденційності; вміти застосовувати техніки активного слухання, організовувати кола спілкування, впроваджувати відновні підходи в роботі з учасниками конфліктів.	Тести, питання
9	Взаємодія з батьками та громадою у процесі запобігання булінгу	знати форми комунікації з батьками, методи просвітницької діяльності, алгоритм дій у разі булінгу; розуміти значення партнерства заклад освіти – родина – громада; усвідомлювати відповідальність усіх учасників за безпеку дітей; вміти проводити інформаційні заходи, організовувати спільні акції, взаємодіяти з громадськими організаціями та медіа.	Тести, питання
10	Практичні технології реагування на випадки булінгу та саморефлексія педагога	знати технології реагування на конфлікти, методи тренінгової, рольової та арттерапевтичної роботи; розуміти значення розвитку емоційного інтелекту та ненасильницької комунікації; усвідомлювати важливість саморефлексії у професійній діяльності; вміти аналізувати кейси, створювати стратегії реагування, розробляти профілактичні програми, формувати культуру взаємоповаги в колективі.	Тести, питання

Літературні джерела

1. Алгоритм взаємодії щодо превенції та протидії булінгу в закладах освіти. URL: <https://mon.gov.ua/news/alhorytm-vzaiemodii-shchodo-preventsiiita-protydii-bulinhu-v-zakladakh-osvity>
2. Басанець О. А., Ялліна В. Л. Міжнародний досвід профілактики булінгу в освітньому середовищі. Освіта збереже Україну! : матеріали II Всеукраїнських Прокопенківських читань, Харків, 14 черв. 2023 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. Харків, 2023. С. 21–25.
3. Бевзюк М., Ланці В. Профілактика булінгу (цькування) засобами ігрової діяльності: психологічні аспекти та співпраця з батьками. The V International scientific and practical conference «Modern scientific problems and ways to solve them», September 29 – October 01, 2025, Munich, Germany. С. 84–88.
4. Бойчук П. М., Козігора М. А., Романюк А. М. Булінг як соціально-психологічне явище у сучасному освітньому просторі. Академічні студії. Серія «Педагогіка». 2021. № 2(3). С. 10–16.
5. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти : навчально-методичний посібник / Андрєєнкова В.Л., Байдик В.В., Войцях Т.В., Калашник О.А. та ін. Київ : ФОП Нічога С.О. 2020. 196 с.
6. Кваша А. С. Огляд міжнародного досвіду запобігання та протидії булінгу. Педагогічна Академія: наукові записки. 2024. № 13. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14580233>
7. Кодекс безпечного освітнього середовища : метод. посіб. / за заг. ред. Т.П. Цюман. Київ, 2018. 56 с.
8. Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа». URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
9. Літвін О. Я. Психологічні аспекти протидії насильству в закладах дошкільної освіти. Матеріали II Всеукраїнського форуму «Соціально-психологічні та правові аспекти протидії

насиллю в освітніх закладах» (11 лютого 2021 року, Вищий навчальний приватний заклад «Дніпровський гуманітарний університет»): збірник доповідей та тез. Дніпро: ВНПЗ «ДГУ», 2021. С. 117–123.

10. Матеріали II Всеукраїнського форуму «Соціально-психологічні та правові аспекти протидії насиллю в освітніх закладах» (11 лютого 2021 року, Вищий навчальний приватний заклад «Дніпровський гуманітарний університет»): збірник доповідей та тез. Дніпро: ВНПЗ «ДГУ», 2021. 306 с. 4

11. Мельникова О. М., Трофаїла Н. Д., Журавко Т. В. Профілактика дитячого булінгу. Видавничий дім «Гельветика». Науковий журнал «Габітус». Випуск 21. 2021. С. 88–91.

12. Новгородський Р. Г., Пилипенко Д. В. Шкільна медіація як технологія розв'язання конфліктів у закладах середньої освіти. Наукові записки. Серія "Психолого-педагогічні науки (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя). 2022. № 1. С. 61–68.

13. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»: Наказ Міністерства економіки України № 755-21 від 19.10. 2021 р. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogostandartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

14. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. / Андрєєнкова В.Л., Мельничук В.О., Калашник О.А. К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 132 с.

15. Протидія булінгу. Ситуація в Україні. URL. <https://mon.gov.ua/tag/protidiya-bulingu?&tag=protidiya-bulingu>

16. Рожко-Павлишин Т. А. Булінг у закладі дошкільної освіти: міф чи реальність. The 8 th International scientific and practical conference “European scientific discussions” (June 20-22, 2021) Potere della ragione Editore, Rome, Italy. 2021. С. 232–236.

17. Руденський Р., Писарчук О. Реалізація фасилітаційного підходу у формуванні пізнавальної активності здобувачів дошкільної та початкової освіти. Гуманітарні студії: історія та педагогіка. 2024. Вип. 1(7). С. 79- 89.

18. Сливка Л. Безпечне освітнє середовище : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2025. 152 с.

19. Шишак А. М. Методика формування інформаційно-цифрових умінь молодших школярів у процесі диджиталізації початкової освіти : методичні рекомендації. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2025. 88 с.

20. Шишак А., Руденський Р., Гомотюк О. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної і початкової освіти до здійснення медіації у професійній діяльності. Гуманітарні студії : історія та педагогіка. 2025. № 1. С. 167– 179.

21. Popovič Ju., Shyshak A. Resolving online conflicts of primary school students through school mediation. Acta educationis. Kraków : Avalon Sp. z o.o., 2024. No. 8. S. 22–39.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних за ходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування тощо) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Політика щодо визнання результатів навчання

Відповідно до «Положення про визнання в Західноукраїнському національному університеті результатів попереднього навчання»

(https://www.wunu.edu.ua/pdf/pologeniya/Polozhennya_ruzult_poper_navch.pdf)

здобувачам вищої освіти може бути зараховано результати навчання (неформальної/інформальної освіти, академічної мобільності тощо) на підставі підтвердних документів (сертифікати, довідки, документи про підвищення кваліфікації тощо). Рішення про зарахування здобувачу результатів (певного освітнього компонента в цілому, або ж окремого виду навчальної роботи за таким освітнім компонентом) приймається уповноваженою Комісією з визнання результатів навчання за процедурою, визначеною вищезазначеним положенням.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Протидія та профілактика булінгу в закладах освіти» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4
20 %	20%	20 %	20%	5 %	15 %
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота
Оцінка визначається як середнє арифметичне з отриманих оцінок за перший змістовий модуль	Виконання модульного завдання	Оцінка визначається як середнє арифметичне з отриманих оцінок за другий змістовий модуль	Виконання модульного завдання	Оцінка за виконання завдання	Оцінка за виконання самостійного завдання

Шкала оцінювання

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)